

KAUNEIMMAT JOULULAULUT -LAULUJEN TAUSTAT 2021

Taustatietoja eri lähteistä koonnut Päivi Mattila.

Arkihuolesi kaikki heitä

Laulun kirjoittaja, Alpo Noponen, syntyi Rantasalmella 10.12.1862 ja valmistui opettajaksi Sortavalan seminaarista. Hän toimi opettajana ensin Mäntyharjulla ja vuodesta 1894 Helsingissä. Noponen oli monipuolinen kirjailija, joka runojen lisäksi kirjoitti näytelmiä, novelleja sekä oppikirjoja. Hän toimitti myös Valistuksen Lastenlehteä ja Joulupukki-lehteä. Alpo Noponen kuoli Helsingissä 21.2.1927 (64-vuotiaana). ”Arkihuolesi kaikki heitä” -laulun Noponen kirjoitti kesäasunnollaan Inkoon Mäntylässä kesällä 1916. Se julkaistiin samana vuonna Joulupukki-lehdessä. Laulun ensimmäinen säkeistö käsittelee joulun valmistautumista, toinen säkeistö joulun sanomaa ja merkitystä. Laulun on säveltänyt Leevi Madetoja.

En etsi valtaa, loistoa

Jean Sibeliuksen sävellystuotannossa joululauluilla on erityisasema, sillä ne on sijoitettu hänen sävellysluettelossaan opusnumeroon yksi. Viisi joululaulua op. 1-sarjan tunnetuin laulu on ”En etsi valtaa, loistoa”. Laulun sanat on kirjoittanut Sakari Topelius ja se on julkaistu vuonna 1887 Jul-Qvällen-lehden kannessa. Sibeliuksen säveltämänä se ilmestyi vuonna 1909 Sampo-lehdessä. Runon suomentajaa ei tänäkään päivänä tiedetä. On mahdollista, että suomennoksen olisi tehnyt Topeliuksen tyttärenpoika Mikael Nyberg. Sibelius sävelsi joululaulun pian sen jälkeen, kun hän vuonna 1904 oli muuttanut Järvenpään Ainolaan. Kun joululauluja tavallisesti säesti säveltäjämestari itse, asettui tätä laulua säestämään aina rouva Aino Sibelius. (Reijo Pajamo)

Ensimmäinen joulu

Vaikka ”Ensimmäinen joulu” (The First Nowell) edustaakin vanhaa englantilaista joululauluperinnettä, laulun historialliset juuret ovat Ranskassa. Sana nowell tulee ranskan kielen sanasta Noël, joka tarkoittaa joulua ja joululaulua. Noël tarkoittaa myös joululaulun muotoa, säkeistötyypistä laulua, jota perinteisesti laulettiin vanhoilla, samoja melodia-aiheita toistavilla

trooppi-sävelmillä. (Reijo Pajamo). The First Nowell julkaistiin vuonna 1822 William Sandysin kokoelmassa ”Ikivanhoja joululauluja, joita entisinä aikoina laulettiin Länsi-Englannissa”.

Heinillä härkien kaukalon

Vuonna 1926 ilmestyi lauluvihko Varpunen, jonka oli toimittanut jyväskyläläinen opettaja Martti Korpilahti. Kokoelman erikoisuutena ovat muutamat ranskalaiset joululaulut, joiden Korpilahti uskoi tuottavan ”iloa Suomen koululaisille”. Lauluista tunnetuin on ”Heinillä härkien kaukalon”. Laulusta on tullut vuosien saatossa erittäin suosittu ja paljon käytetty. Kertosäe ”Enkelparven tie kohta luokse vie rakkautta suurinta katsomaan”, kertoo yksinkertaisesti joulun sanoman. ”Heinillä härkien kaukalon”-laulussa kerrotaan myös, mitä tapahtui jouluna syntyneelle Jeesus-lapselle (”Ristillä rinnalla ryövärin...”). (Reijo Pajamo)

Ilouutinen

Suomessa julkaistujen joululaulujen määrä kohoaa yli 3000:een. Vaikka uusia joululauluja syntyy joka jouluksi, vain harva niistä saavuttaa kansan hyväksynnän. Jaakko Löytyn (s. 1955) ”Ilouutinen” on yksi näitä uusia joululauluja, jotka ovat vakiinnuttaneet asemansa suomalaisten joululaulujen joukkoon. Ilouutinen on sisältynyt Kauneimmat joululaulut -vihkoon usean vuoden ajan. Laulun suosioon on vaikuttanut puhutteleva kertosäe sekä valoisa sävelmä. Kuulijakin tempautuu mukaan enkelkuoron ylistyslauluun, jonka riemullisessa duurisävelmässä on myös sopivasti suomalaista mollimelodiikkaa. Jaakko Löytty sävelsi laulun 17-vuotiaana. (Reijo Pajamo)

Joulukirkkoon (Kello löi jo viisi)

Immi Hellén (1861-1937), Kuoreveden seurakunnan kanttorin tytär, suoritti elämäntyönsä Helsingissä, missä hän toimi kansakoulunopettajana yli 40 vuotta. Kirjoittaessaan vuonna 1898 joulurunon ”Kello löi jo viisi”, Immi Hellén tuskin aavisti, millaisen suosion runo myöhemmin tulisi saavuttamaan. Tuohon suosioon on osaltaan vaikuttanut myös laulun mukaansa tempaava sävelmä, jonka on säveltänyt R. Raala, oikealta nimeltään Berndt Sarlin (1886-1971). Sarlinin elämäntarina on kuin jännitysnäytelmä: ensin taidehistorian opiskelua yliopistossa, sitten siirtyminen näyttelijäksi, oman kustannusfirman perustaminen, sen jälkeen matkustaminen kauas etelään. Toimittuaan 10 vuotta hedelmäviljelijänä Etelä-Afrikassa Sarlin palasi takaisin Suomeen liikkeenharjoittajaksi (Radiotukku Oy). Vaihteleva elämäntapa ei kuitenkaan sammuttanut luomiskykyä, sillä Berndt Sarlin sävelsi yli 400 laulua. Niistä on yksi ylitse muitten - Kello löi jo viisi. (Reijo Pajamo)

Jouluna he kaikki ovat täällä

Kauneimmat Joululaulut -vihkon uusin laulu on tehty vuonna 2019. Sanoitus on syntynyt runoilija Anna-Mari Kaskisen (s. 1959) omien kokemusten perusteella. Anna-Mari kertoo: ”Joulupöytään kutsuttavien ihmisten kehää voi laajentaa, ihan niin kuin ensimmäisenä jouluna, kun Jeesuksen seimen ympärille kokoontui monenlaista väkeä. Olemme viettäneet monia jouluja kodissamme Lohjalla, sukulaisten ja ystävien seurassa. Viime vuosina heistä yhä useampi on lähtenyt tästä elämästä. Kaipamme heitä, ja jouluna koen, että ”he kaikki ovat täällä”, he ovat yhä osa meidän jouluamme. Ensimmäisenä jouluna taivas laskeutui maan päälle, enkelit lauloivat paimenille ja Jumalan Poika syntyi seimeen. Tänäkin jouluna taivas on lähellä. Tuhannet ja

tuhannet kynttilät syttyvät haudoille. Jouluuun liittyy kaipaus, rakkaus ja toivo siitä, että kerran vielä joulun Lapsi yhdistää meidät kaikki suureen joulujuhlaan taivaassa.”

Laulun toinen tekijä, Jiri Kuronen (s. 1974), on suomalainen muusikko, säveltäjä ja tuottaja. Syyskuussa 2019 Jiri Kuronen teki sävellysmatkan Hailuotoon. Taiteilijaresidenssin ja luonnonrauhan keskellä säveltäjä inspiroitui runoilija Anna-Mari Kaskisen samana vuonna kirjoittamasta runosta, jonka oli ottanut mukaansa. Hän halusi saada laulusta mahdollisimman kauniin ja samalla vaivattomasti laulettavan yhteislaulun. Jiri Kuronen kertoo: ”Joulu on ennen muuta yhdessä laulamisen ja yhteyden juhla, jossa Pyhä koskettaa ja jossa voimme musiikin kautta saada toisiimme syvän hengellisen yhteyden.”

Joulun suuri salaisuus

Kirjailija, runoilija ja sanoittaja Anna-Mari Kaskinen (s. 1958) on vuosien varrella tehnyt paljon yhteistyötä laulaja-säveltäjä Petri Laaksosen (s. 1962) kanssa. Tämän tuloksena on syntynyt useita joululauluja. Tästä laulusta haluttiin tehdä riemullinen joululaulu, jossa soi ilo ja kiitos kaikelle kansalle tarkoitetusta joulun sanomasta. Joulun suuri salaisuus -laulu tehtiin alun perin koko perheen musiikinäytelmään Seikkailu jouluyössä, jonka kanttori Sirpa Lampinen tilasi. Näytelmää esitettiin vuonna 1993 Lohjan Pyhän Laurin kirkossa. Petri sävelsi laulun Anna-Marin kirjoittaman tekstin pohjalta. Hän pyrki etsimään lauluun iloa, valoisuutta ja juhllisuutta, rohkeaa joulun ilosanoman julistusta. Kun Anna-Mari kuuli Petrin sävelmän, se toi hänelle mieleen englantilaisen joululaulun riemullisen ylistyksen: Oh, come, all ye faithful! Nyt riemuiten tänne, kiiruhusti tulkaa!

Joulupuu on rakennettu

Joulupuu on rakennettu -laulun on kirjoittanut Gustaf Oskar Schöneman (1839-1894), joka toimi pappina Jyväskylässä lähes 30 vuotta. Schöneman julkaisi 1870-luvulla Uuden Kuva-Aapisen, jonka loppuun hän lisäsi muutaman lasten laulun, niiden joukossa ”Joulupuu on rakennettu”, jonka nimenä oli Joulukuusi. Schöneman, joka käytti nimimerkkiä K. O. Kaunonen, oli intomielinen suomalaisuuden harrastaja. Lönnrotilta ja Snellmanilta saamansa vaikutteet hän toi esille niin oppikirjoissaan kuin myös hengellisissä ja kaunokirjallisissa teoksissaan. Seurakuntalaisten lahjoittama kultakello mukanaan Schöneman muutti v. 1894 Jyväskylästä Muolaaan. Kirkkoherran virkaa hän ennätti hoitaa vain muutaman kuukauden ennen kuolemaansa (21.9.1894). (Reijo Pajamo)

Jouluyö, juhlayö

Pastori Joseph Mohr (1792-1848) valmisteli jouluaattona vuonna 1818 saarnaa jouluyön messua varten. Valmistelu keskeytyi, kun pastoria pyydettiin siunaamaan miilunpolttajan perheeseen syntynyttä lasta. Nähdessään vastasyntyneen lapsen pastori Mohr koki todeksi ne sanat, jotka hän hetki sitten oli lukenut jouluevankeliumista ”Teille on tänä päivänä syntynyt Kristus, Herra”. Palattuaan kotiinsa pastori kirjoitti joulurunon ”Jouluyö, juhlayö”. Oberndorfin kyläkapelin urut olivat menneet rikki, joten jouluyön messu oli toimitettava ilman urkuja. Messuun kokoontunut seurakunta yllättyi, kun pastori Joseph Mohr ja urkuri Franz Gruber (1787-1863) esittivät kaksiäänisesti, kitaran säestyksellä laulun ”Jouluyö, juhlayö”. Tämä maailman kauneimmaksi sanottua joululaulua on Suomessa laulettu 1880-luvulta lähtien. Laulun on suomentanut Gustaf Oskar Schöneman (1839-1894). (Reijo Pajamo)

Kirkkaus yllä maan

Laulu on Ruotsissa virsikirjan osastossa, jonka virsiä kaikki Ruotsin kirkkokunnat laulavat. Se on ruotsalaisille yhtä keskeinen joululaulu kuin suomalaisille Topeliuksen ja Sibeliuksen En etsi valtaa loistoa. Viktor Rydberg (1828-1893), vapaamielisen teologiansa vuoksi Suomessakin sekä suosittu että vihattu kirjailija, ei kuitenkaan kirjoittanut sitä joululauluksi, vaan romaaniinsa, joka kertoo reformaatioajan asesepästä. Teos liittyy Rydbergin kotikaupungin Jönköpingin historiaan. Näennäisesti reformaation aikaa käsittelevä teos liittyy Rydbergin oman ajan tapahtumiin ja kiistoihin, uskonkiikhon ja vapaan humanismin kamppailuun. Romaanissa laulun laulaa asesepän tytär Margit soudellessaan sulhasensa, harpunoittaja Svanten kanssa kesäisellä Vättern-järvellä. Laulun on mukamas kirjoittanut Svante. Laulun vaikeahkon sävelmän sepitti musiikinopettaja ja lastenlaulujen säveltäjä Alice Tegnér (1864-1943), ja otsikoi sen lastenlaulukirjassaan sanoilla Betlehemin tähti. Laulu kesäiseltä järveltä muuttuikin joululauluksi ja julkaistiin Ruotsissa 1920 virsikirjan lisäyksessä. Anna-Maija Raittila suomensi laulun 1996 Ruotsin virsikirjaan. Aiemmin laulun olivat suomentaneet Valter Juva ja Aukusti Simojoki.

Kun joulu on (Kun maass' on hanki)

Tästä laulusta voisi leikillisesti käyttää ilmaisua "Savon joululahja Suomen kansalle". Laulun on kirjoittanut Rantasalmella syntynyt Alpo Noponen ja säveltänyt Heinävedellä syntynyt Otto Kotilainen. Otto Kotilainen (1868-1936) valmistui opettajaksi Jyväskylän seminaarista vuonna 1891, Alpo Noponen (1862-1927) puolestaan Sortavalan seminaarista vuonna 1887. Kotilainen jatkoi opintojaan Helsingin musiikkiopistossa opettajanaan mm. Jean Sibelius. Lisäksi hän toimi Helsingissä suomenkielisten kansakoulujen laulunopettajana pääpaikkanaan Tehtaan­kadun kansakoulu, jossa opettajana oli myös Alpo Noponen. Kahden savolaisen yhteistyönä syntyi monta laulua. Niistä tunnetuin on "Kun maass' on hanki", joka julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1901 Joulupukki-lehdessä. (Reijo Pajamo)

Kuului laulu enkelten

Rooman piispa Telesphorus määräsi vuonna 129, että Herramme ja Vapahtajamme syntymän pyhänä yönä kaikkien oli juhlallisesti laulettava enkelien hymniä Gloria in excelsis Deo, josta täten tuli kristillisen kirkon ensimmäinen joululaulu. Sävelmästä on lukuisia muunnelmia, joista tämä ranskalaista alkuperää oleva tunnetaan parhaiten mm. anglosaksisissa maissa. (Suuri Toivelaulukirja – Joululauluja)

Maa on niin kaunis

Tanskalainen kirkkoherra Ferdinand Fenger ihastui 1850-luvulla saksalaiseen lähetyksiläislauluun, etenkin sen sävelmään. Fenger oli saanut tietää, että sävelmä oli vanha pyhiinvaeltajien hymni 1200-luvulta. Niinpä hän pyysi hyvää ystäväänsä, lehtori B. S. Ingemannia kirjoittamaan lauluun uudet sanat. "Maa on niin kaunis" (Dejlig är jorden) kuvaa koko ihmiskuntaa matkalla kohti paratiisia. Laulun suomenkielisenä nimenä on alusta asti ollut Toivio­retkellä. Tanskalainen joululaulu on otettu myös suomenkieliseen virsikirjaan. Virsikirjakomitea ehdotti, että laulun ensimmäiseen säkeistöön palautettaisiin alkuperäinen ajatus "Miespolvet vaihtuvat vuorollaan", mutta kirkolliskokous halusi säilyttää laulun Hilja Haahden suomentamassa muodossa, jossa vastaava kohta kuuluu "Miespolvet vaipuvat unholaan". (Reijo Pajamo)

Marian poika (Mary's Boy Child)

Jester Hairston on amerikkalainen kuoronjohtaja ja säveltäjä, joka on säveltänyt ja sovittanut musiikkia mm. elokuvien taustakuoroille. Hairstonilla on klassisen musiikin tausta, mutta useissa hänen sävellyksissään on selviä vaikutteita afro-amerikkalaisista spirituaaleista ja kansanmusiikista. Vuonna 1956 tehdyssä laulussa kerrotaan Neitsyt Mariasta, joka synnyttää Jeesuksen ja tapahtumasta leviää sanoma Betlehemiin.

Kappaleen levytti ensimmäisenä Hairstonin ystävä Harry Belafonte debyyttialbumilleen *An Evening with Belafonte*. Marian poika on yksi monista laulun suomennoksista. Sen on tehnyt suomalainen sanoittaja, säveltäjä ja radiotoimittaja Sauvo Puhtila (1928-2014), eli sanoittajanimimerkki Saukki.

Me käymme joulun viettohon

Laulun kirjoittaja Mauno Isola (1889-1945) toimi maanviljelijänä Hausjärvellä. Hän harrasti runoutta ja musiikkia laulaen mm. helsinkiläisessä mieskuorossa *Laulu-Miehet*. Kun kuoronjohtajaksi tuli v. 1933 maisteri Martti Turunen, näytti Isola hänelle kirjoittamia joulurunoja. Niistä Turunen sävelsi yhden, ”Me käymme joulun viettohon”, v. 1934. Runon lähtökohtana lienee ollut ajatus Jeesuksen, joulun lapsen, orpoudesta keskellä syntymäpäivänsä materialistista markkinatouhua. Vaikka runo on kirjoitettu 1930-luvun pulavuosina, siinä heijastuu voimakkaana jo joulun maallistuminen. Joulun sanoma, Jeesus-lapsen syntymä, jää usein huomaamatta (*Laps’ hankeen hukkuu, unhoittuu*). (Reijo Pajamo)

No onkos tullut kesä

J. H. Erkkö (oik. Juhana Heikki Erkkonen) syntyi Orimattilassa 1849 ja oli yksi Jyväskylän seminarin lahjakkaista nuorukaisista, jotka myöhemmin siirtyivät kokonaan kirjallisuudelle. Erkkö toimi opettajana Vilken koulussa Viipurissa, mutta 1869 jäi vapaaksi kirjailijaksi. Hän asettui asumaan Tuusulan tunnettuun taiteilijayhdyskuntaan. Hän kuoli Helsingissä 1906. Erkon laajasta tuotannosta mainittakoon lukuisat runokokoelmat, erilaiset juhlarunot, kuvaelmat ja näytelmät. Vuonna 1896 ilmestyi kokoelma *Ajan varrelta*, johon oli koottu Erkon siihenastista runotuotantoa. Tämän kokoelman sivuilla on ensimmäisen kerran painettuna runo ”Jouluaatto”, joka alkaa meille tutuilla sanoilla ”No onkos tullut kesä...” Runo oli syntynyt Viipurissa 1883. Viipurilainen tarkastaja A. Valtavuo (Rikström) oli näyttänyt Erkolle löytämänsä suomalaista kansansävelmää ja pyytänyt tätä kirjoittamaan siihen sopivan laulun. Näin syntyi ”No onkos tullut kesä”. Kansansävelmä lienee ollut peräisin kokoelmasta *Uusi kannel Karjalasta*, Soitto sointuva Savosta. Kysymyksessä on laulukirja, joka oli ilmestynyt 1881. Parhaiten Ryynäsen sanoitukset tunnetaan Georg Malmsténin lukuisten levytysten kautta. Ryynäsen harrasti myös kielenhuoltoa. Hän on keksinyt mm. sanat ”oheinen”, ”kyseinen” ja ”iskelmä”. (Jukka Lindfors)

Nyt syttyy valot tuhannet

Laulun on säveltänyt ruotsalainen Emmy Köhler (1858-1925), joka toimi ensin kotiopettajana Smälannissa, mutta muutti myöhemmin Tukholmaan. Köhlerin säveltämistä joululauluista tunnetuimmat ovat ”Reippahasti käyvät askelet” sekä ”Nyt syttyy valot tuhannet”. Viimeksi mainituissa on myös hänen kirjoittamansa sanat. Laulu julkaistiin Ruotsissa vuonna 1899.

→

Suomessa sävelmä tunnetaan paitsi joululauluna myös virtenä, sillä sävelmä liittyy virsikirjassa lasten adventtivirteen ”Nyt sytytämme kynttilän”. Tiedot kirjasta Virsitieto (toim. Reijo Pajamo)

Pienet kellot soittavat

Laulaja-lauluntekijä Jukka Salminen (s. 1956) sai lastenohjaajia kouluttaessaan usein viestiä siitä, että seurakuntien lastenohjaajat tarvitsevat työssään pieniä, yksinkertaisia lauluja. Niinpä Jukka ryhtyi vuonna 1993 tekemään joululaulua, jota voi laulaa ja näytellä aivan pienimpienkin lasten kerhoissa ja joulujuhliissa. Laulun jokaisessa säkeistössä tulee aina jotain uutta esille ja pienet kellot soittavat: ”Joulun aika on.”

Pieni liekki

Pekka Simojoki (s. 1958) on maamme keskeisimpiä hengellisen nuorisomusiikin säveltäjiä, jonka tuotannossa on mm. gospelmessuja ja -musikaaleja. Monet hänen lauluistaan ovat saavuttaneet pysyvän aseman hengellisessä musiikissamme ja päätyneet mm. nykyiseen virsikirjaan. Simojoki tekee paljon yhteistyötä sanoittaja Anna-Mari Kaskisen (s. 1958) kanssa, mutta kirjoittaa tekstejä myös itse.

Sydämeeni joulun teen

Kappaleen levytti vuonna 1988 Vesa-Matti Loiri samannimiselle albumilleen, ja myöhemmin siitä on tehty lukemattomia levytyksiä. Kassu Halosen (s. 1953) mukaan sävellys syntyi ”vaihettomasti”. Saatuaan koskettimet ja Vexi Salmen (1942-2020) tekstin eteensä hän lauloi laulun läpi kerralla eikä nauhoitusta tarvinnut katkaista kertaakaan.

Taas kaipaen pieneen talliin

Mitt hjerte alltid vanker on ruotsalaisen kansansävelmän (1816) norjalainen toisinto. Sen melodia ja sanat heijastavat yksinkertaisella ja rauhallisella tavalla jouluevankeliumin sanoman. Alkuperäisen virren Mit hjerte altid vancker on kirjoittanut tanskalainen piispa Hans Adolph Brorson (1694-1764), joka kuului Tanskan suuriin virsirunoilijoihin. Pietistinä tunnettu Brorson kätki jouluvirtensä teologiaan kritiikin vallankäyttäjiä, maailman mahtavia kohtaan. Virren on Brorsonin alkuperäiseen ajatukseen pohjaten suomentanut vantaalainen lehtori Pekka Kivekäs vuonna 2004.

Taivas sylissäni

Laulun säveltäjä, Carola Häggkvist (s. 1966 Ruotsi), kertoo joululevynsä Jul i Betlehem kansilehdessä: ”Minulla oli melodia, joka etsi oikeaa paikkaansa. Tiesin, että se kertoo Mariasta ja sanoin Erikille, että ehkä se on Marian kehtolaulu Jeesukselle. Levyn norjalainen tuottaja Erik Hillestad (s.1955) muotoili tekstin kaikista Marian kysymyksistä - nuoren nasaretilaisen tytön, joka joutui yllättäen keskelle mysteeriä ja tapahtumia joiden laajuutta hän saattoi vain aavistella.”

Laulun käänsi suomeksi runoilija-kirjailija Pia Perkiö (s. 1944), ja Taivas sylissäni julkaistiin Suomen Lähetysseuran samannimisellä joululevyllä vuonna 2001. Sen herkästä tulkinnasta vastaa Maria Laakso. Sitten Carolan laulu tuli tunnetuksi suurelle yleisölle Katri Helenan esittämänä, eri sanoituksella.

Tulkoon joulu

Laulun kirjoittaja ja säveltäjä, Kemissä syntynyt Pekka Simojoki (s. 1958), tunnetaan monipuolisena muusikkona, messujen ja monien hengellisten laulujen säveltäjänä.

1980-luvulla sävelletyllä Tulkoon joulu -laululla on erityisasema Pekka Simojoen sävellystuotannossa siksi, että hän on kirjoittanut myös laulun tekstin. Simojosta tuntui, että vaikka joulusta oli jo kaikki sanottu ja kirjoitettu, niin paluu lapsuuden joulumaisemaan synnytti kuitenkin uuden tekstisisällön. Laulu on tekijänsä mukaan ajatusten virta, eräänlainen sukellus lapsuusvuosien jouluihin, kuva siitä, mitä lauluntekijä haluaisi jouluna tehdä. Tulkoon joulu -laulun voittokulku alkoi, kun se julkaistiin Kauneimmat Joululaulut -vihkossa ja nuoren seurakunnan veisukirjassa. Simojoen sävelmä on yksi viime vuosien kauneimpia joululauluja, jota esitetään paljon myös yksinlauluna. (Reijo Pajamo: Joululaulujen kertomaa)

Varpunen jouluaamuna

Otto Kotilainen (1868-1936) tunnetaan musiikkipiireissä lähinnä yksin- ja kuorolaulujen säveltäjänä. "Heinäveden Otto Suuri" valitsi itselleen aluksi hyvin porvarillisen ammatin. Hän valmistui kansakoulunopettajaksi, mutta myöhemmin opiskeli Helsingin Musiikkiopistossa opettajinaan mm. Martin Wegelius ja Jean Sibelius. Sakari Topelius menetti yhden tyttäristään ja molemmat poikansa aivan pieninä. Pojista nuorempi, Rafael, kuoli isän syliin ollessaan vasta vuoden ikäinen. Tämä pienokaisen yllättävä poismeno on esiintynyt Topeliuksen muutamassa runossa. Näin on myös runossa "Varpunen jouluaamuna". Suomennoksessa puhutaan "veljestä, joka tuli taivahasta". Ruotsinkielisessä alkutekstissä vastaava kohta kuuluu: "Jag är din lilla bror, som dog bort i våras". Sakari Topelius kirjoitti runon 1859. Se julkaistiin samana vuonna ruotsinkielisen EOS-lehden joulunumerossa. (Reijo Pajamo)